

RECLAIMING
THE
FUNDAMENTALS

IZVEŠTAJ ZAŠTITNIKA GRAĐANA: FORMALNOST ILI DOPRINOS VLADAVINI PRAVA U PROCESU EVROINTEGRACIJA

Beogradski centar
za ljudska prava

Novembar 2022

IZVEŠTAJ ZAŠTITNIKA GRAĐANA: FORMALNOST ILI DOPRINOS VLADAVINI PRAVA U PROCESU EVROINTEGRACIJA

Izdavač:

Beogradski centar za ljudska prava
Kneza Miloša 4, 11000 Beograd
www.bgcentar.org.rs; bgcentar@bgcentar.org.rs

Autor:

Lena Petrović

Urednik:

Luka Šterić

Proofreading:

Alisa Radić

Dizajn i prelom:

Srđan Ilić

Novembar 2022

Kingdom of the Netherlands

Mišljenja izražena u publikaciji su isključiva odgovornost autora i ne predstavljaju nužno stavove Ambasade Holandije u Beogradu.

U ovom dokumentu se položaj Zaštitnika građana (ombudsmana) razmatra kroz odnos Narodne skupštine i Vlade Republike Srbije prema njegovim redovnim godišnjim izveštajima. Srbija je u proteklih deset godina u velikoj meri nazadovala u pogledu demokratije i vladavine prava. Podaci međunarodnih¹ i domaćih organizacija² ukazuju na stranačko zarobljavanje države, urušavanje podele vlasti i nepostojanje političkog dijaloga. S druge strane, Vlada Srbije u pristupnim pregovorima sa Evropskom unijom (EU) ističe vladavinu prava³ kao svoj glavni prioritet⁴. Za EU, razvoj demokratskih procesa je stožer pristupa Srbije⁵. U takvim okolnostima, odnos zakonodavne i izvršne vlasti prema izveštaju Zaštitnika građana pokazuje da li je vlast suštinski ili samo formalno posvećena vladavini prava i prijemu u Evropsku uniju.

Zaštitnik građana je nezavisni državni organ koji štiti prava građana i kontroliše zakonitost rada uprave⁶. Njegova uloga je zaštićena Ustavom Republike Srbije.⁷ Kod *Global Alliance for National Human Rights Institutions* (GANHRI)⁸ akreditovan je najvišim statusom A, što pokazuje da je njegov rad usaglašen sa međunarodnim standardima⁹. Međutim, pojedine analize¹⁰ otkrivaju i određene slabosti ove nezavisne institucije. U izveštajima o napretku Srbije u procesu pristupa Evropskoj uniji za 2021.¹¹ i 2022. godinu¹² ističe se potreba za jačanjem ombudsmana obezbeđivanjem kadrovskih i finansijskih resursa i sistemskom saradnjom sa organima vlasti.

Iako u radu ombudsmana postoje brojni izazovi, u ovom dokumentu se analizira samo praksa njegovog izveštavanja Narodnoj skupštini, a u kontekstu tekućih reformi koje se sprovode radi pristupanja Srbije Evropskoj uniji. Posebno se ukazuje na značaj ombudsmana u jačanju demokratskih institucija i ispunjavanju kriterijuma iz pregovaračkih Poglavlja 23 (pravosuđe i osnovna prava) i 24 (pravda, sloboda i bezbednost), i predlažu se rešenja koja doprinose političkoj odgovornosti i vladavini prava.

Dosadašnja praksa

Istraživanje sadrži podatke iz redovnih godišnjih izveštaja Zaštitnika građana, nevladinih organizacija koje se bave zaštitom ljudskih prava i unapređenjem demokratije, kao i informacije koje su dostupne na internet prezentacijama organa Srbije i tela Evropske unije. Ti podaci ilustruju višegodišnju praksu redovnog godišnjeg izveštavanja Zaštitnika građana Narodnoj skupštini, koja nadzire njegov rad¹³. Ombudsman od 2008. godine parlamentu podnosi redovni godišnji izveštaj o svom radu. Izveštaj treba da sadrži podatke o aktivnostima ovog tela, uočenim nedostacima u radu organa uprave, predloge za unapređenje prakse, propisa i položaja građana u odnosu na organe uprave, kao i podatke o sprovođenju preporuka iz prethodnih izveštaja¹⁴.

Razmatranje izveštaja u Narodnoj skupštini

Redovni godišnji izveštaj prvo razmatraju odbori parlamenta, koji usvajaju predloge zaključaka sa preporukama za unapređenje stanja u određenoj oblasti i dostavljaju ih plenumu. Nakon izlaganja Zaštitnika građana, Narodna skupština na plenarnoj sednici raspravlja o njegovom izveštaju i većinom glasova donosi odluku o predlozima zaključaka odbora¹⁵. Iz dostupnih podataka nije moguće zaključiti zbog čega izveštaj razmatraju samo pojedini odbori, iako Zaštitnik građana ukazuje na propuste u različitim resorima. Na primer, ombudsman je 2017. godine ukazao na izostanak saradnje sa Odborom za prava deteta¹⁶.

U 2012. godini¹⁷, kao i tokom perioda od 2014. do 2018. godine, Narodna skupština nije u plenumu razmatrala ni godišnji izveštaj ombudsmana, ni predloge zaključaka odbora¹⁸. Evropska komisija je na to skrenula pažnju¹⁹, te je takva praksa prekinuta u julu 2019. godine, kada je Skupština ponovo počela da razmatra izveštaje u plenumu. Problem je, međutim, u tome što se to čini sa velikim zakašnjenjem. O izveštajima za 2019. i 2020. godinu, podnetim u martu, raspravljalo se tek pred kraj kalendarske godine, suprotno zakonskoj obavezi da se to učini u roku od 30 dana od podnošenja izveštaja.²⁰

Odnos Vlade prema izveštaju Zaštitnika građana

Parlament se 2014. godine, u zaključku o usvajanju izveštaja ombudsmana, obavezao da će u okviru svoje kontrolne uloge pratiti rad izvršnih organa u sprovođenju preporuka ombudsmana i pozvao Vladu da ga o tome izveštava na šestomesečnom nivou²¹. Vlada se iste godine na to obavezala i sopstvenim zaključkom²². Međutim, ombudsman je izvestio Narodnu skupštinu da Vlada, prema njegovim saznanjima, u 2015. godini nije pospupila kako je trebalo²³. Isto je navedeno i u izveštajima Zaštitnika građana za 2013.²⁴ i 2014. godinu²⁵, kada Vlada nije saradivala sa ombusmanom iako je trebalo na tromesečnom nivou da izveštava parlament o postupanju po njegovim preporukama. U svom izveštaju za 2016. godinu, Zaštitnik građana primećuje slabljenje saradnje sa Vladom i Narodnom skupštinom, a 2017. izveštava samo o saradnji sa pojedinim odborima parlamenta²⁶. U izveštaju za 2018. godinu, ponovo ukazuje na nedostatak informacija o vladinom izveštavanju o preporukama parlamenta zasnovanim na njegovom izveštaju²⁷. U izveštajima za 2019, 2020. i 2021. godinu, Zaštitnik građana se ne osvrće na postupanje Vlade, već samo sumira sadržaj zaključaka i preporuka Narodne skupštine²⁸.

Postupanje Narodne skupštine u 2022. i 2021. godini

Zbog vanrednih parlamentarnih izbora u 2022. godini, Narodna skupština je raspuštena u februaru, a konstituisana tek u avgustu. Do kraja oktobra nije usvojila izveštaj Zaštitnika građana za 2021. godinu, niti je pokrenula postupak za izbor novog ombudsmana, iako mu je mandat istekao još u julu 2022. godine²⁹. Poslednji izveštaj Zaštitnika razmatrala je u decembru 2021. godine, na sednicama dva odbora i u plenumu. Na sednici Odbora za pravosuđe³⁰ nije bilo rasprave, a na sednici Odbora za ljudska prava³¹ je samo jedna poslanica pohvalila izveštaj i rad države u oblasti ostvarivanja ljudskih prava. Ombudsman je na sednicama oba odbora skrenuo pažnju na obaveze jačanja te institucije u skladu sa Poglavljem 23.

U 2021. godini, parlament je na plenarnoj sednici usvojio predloge zaključaka oba odbora³². Na istoj sednici se raspravljalo o izveštajima svih nezavisnih tela, tako da izveštaju ombudsmana nije bilo posvećeno dovoljno vremena³³. Zaključak Odbora za pravosuđe sadržao je veoma uopštene preporuke upućene Vladi, dok je Odbor za ljudska prava u svom zaključku predložio pet konkretnijih preporuka koje su se odnosile na unapređenje položaja ranjivih grupa. Ipak, predlozi zaključaka odbora su bili krajnje opšti.³⁴ U svom obraćanju Narodnoj skupštini, Zaštitnik građana je isticao rezultate te institucije i rast poverenja građana u nju, ne iznoseći propuste u radu uprave.³⁵ Izveštaj nije pokrenuo nikakvu značajniju raspravu u plenumu, osim o pitanju decentralizacije rada ombudsmana. Pojedini poslanici istakli su da bi nezavisna tela trebalo da štite predsednika i njegovu porodicu, kao i članove Srpske napredne stranke, a koristili su i nalaze izveštaja nezavisnih tela da okrive lidere opozicionih stranaka.³⁶ Narodna skupština je ponovo „pozvala“ Vladu da je kontinuirano izveštava o sprovođenju preporuka ombudsmana.

Struktura izveštaja

Od osnivanja institucije Zaštitnika građana 2007. godine, struktura godišnjih izveštaja je više puta menjana. Od 2017. godine, kada je parlament, na predlog poslaničke grupe Srpske napredne stranke, za ombudsmana izabrao Zorana Pašalića, izveštaji su postali znatno kraći a ocena poštovanja prava građana uopštenija³⁷. Više ne sadrže pregled preporuka koje nisu ispunjene, niti ukazuju na manjkavosti na resornom nivou. Od tada, izveštaj pretežno sadrži statističke podatke o radu po pritužbama građana, izazove koji se odnose na ostvarivanje prava ranjivih grupa, i podatke o saradnji sa domaćim i stranim akterima.

Izveštaj Zaštitnika građana i evrointegracije

Zaštitnik građana domaćim organima i organima EU kontinuirano dostavlja podatke koji su od značaja za pristupanje Srbije Evropskoj uniji³⁸. Po potrebi saraduje sa skupštinskim Odborom za evropske integracije, ali je ta saradnja sporadična jer odbor godišnji izveštaj ombudsmana ne razmatra svake godine, iako je on višestruko značajan za proces evrointegracija. Prema Akcionom planu za Poglavlje 23, Zaštitnik građana je član Koordinacionog tela koje nadzire njegovo sprovođenje³⁹, i njime su godišnji i posebni tematski izveštaji ombudsmana utvrđeni kao pokazatelji sprovođenja planiranih aktivnosti u pristupanju Srbije Evropskoj uniji⁴⁰. Akcioni plan za Poglavlje 24 ne prepoznaje značaj redovnog godišnjeg izveštaja ombudsmana, već samo pojedinih njegovih preporuka. Kao kontinuiranu meru, predviđa da nadležni organi uklone nedostatke u primeni Zakona o azilu i privremenoj zaštiti na osnovu preporuka Zaštitnika građana⁴¹, kao i jačanje kapaciteta ombudsmana radi sprovođenja prinudnog udaljenja stranaca.⁴²

Evropska komisija je 2022. godine konstatovala da parlament nije unapredio praćenje svojih preporuka upućenih Vladi na osnovu izveštaja Zaštitnika građana⁴³. Prema izveštaju o sprovođenju Akcionog plana za Poglavlje 23, nije realizovana aktivnost redovnog izveštavanja Vlade o sprovođenju zaključaka Narodne skupštine donetih prilikom usvajanja izveštaja ombudsmana⁴⁴.

Nalazi i preporuke

Preporuke i mišljenja ombudsmana u cilju obezbeđivanja dobre uprave nisu pravno obavezujući akti. Međutim, na Zaštitniku građana je da, snagom argumenata i institucionalnim autoritetom, uveri donosiocice odluka u neophodnost zakonitog postupanja i otklanjanja propusta. Iako organi uprave poštuju njegova mišljenja i preporuke (prosečna ispunjenost preporuka je približno 80%⁴⁵), vlast ne prepoznaje ulogu Zaštitnika građana u sistemskom unapređenju vladavine prava. Narodna skupština njegove redovne izveštaje ne razmatra na konzistentan način, niti to čini temeljno i blagovremeno. Vlada se kontinuirano oglašuje o obavezu da izveštava Narodnu skupštinu o sprovođenju preporuka Zaštitnika građana, što je nezakonito⁴⁶ i zahteva političku odgovornost⁴⁷. Ovakva praksa pokazuje da je izveštavanje Zaštitnika građana puka formalnost, što se može pripisati normativnim nedostacima, ali i slabljenju političke kulture i kontrolne uloge parlamenta.

Pored loše političke kulture, moguće je da Narodna skupština kasni sa razmatranjem izveštaja ombudsmana i zbog pravne praznine. Odbor Narodne skupštine je dužan da izveštaj razmotri u roku od 30 dana od njegovog dostavljanja parlamentu⁴⁸. Međutim, ako odbor svoje predloge zaključaka u vezi sa radom Zaštitnika građana ne dostavi plenumu, Narodna skupština neće na narednoj plenarnoj sednici raspravljati o izveštaju ombudsmana.⁴⁹ U Poslovniku Narodne skupštine nije propisan rok u kome odbori svoje predloge zaključaka treba da dostave plenumu na razmatranje, već stoji samo da ga „nakon“ razmatranja dostavljaju plenumu, što se u praksi veoma slobodno i - prema mišljenju Zaštitnika građana⁵⁰ - pogrešno tumači. Nezavisne institucije su se složile da praksa neobjašnjivog kašnjenja sa usvajanjem njihovih izveštaja negativno utiče na njihov rad i komunikaciju sa institucijama Evropske unije⁵¹.

Razlog za problem bi moglo da bude i to što nijedan pozitivni propis ne uređuje detaljno svrhu redovnog izveštaja Zaštitnika građana, a ni obim razmatranja tog izveštaja u Narodnoj skupštini. To pitanje nije uređeno ni novim Zakonom o zaštitniku građana iz 2021. godine. Poslovnik Narodne skupštine sadrži samo uopštene norme o načinu razmatranja izveštaja nezavisnih tela. Na primer, navodi se da predsednik skupštine izveštaj dostavlja nadležnom odboru, ali se ne utvrđuje matični odbor, kao ni obaveza ostalih odbora da razmotre izveštaj⁵². Nejasno je zašto u praksi samo pojedini skupštinski odbori raspravljaju o izveštaju koji ukazuje na izazove prisutne u brojnim resorima. Zakonom o Zaštitniku građana se predviđa obavezan sadržaj izveštaja, te se sistemskim tumačenjem može zaključiti da svrha izveštaja nije samo parlamentarna kontrola Zaštitnika građana, već i razmatranje stanja u različitim oblastima radi otklanjanja manjkavosti u radu izvršne vlasti. Ostvarivanje te svrhe podrazumeva da veći broj odbora temeljno razmatra izveštaj Zaštitnika građana.

U svojim izveštajima o napretku, Evropska unija posebno ceni funkcionisanje demokratskih institucija kroz odnos Vlade i parlamenta prema izveštajima nezavisnih tela. To je dodatni razlog zbog koga bi vlasti Srbije trebalo ovim izveštajima da pridaju mnogo veći značaj. U izveštajima o napretku, EU citira nalaze Zaštitnika građana prilikom procene napretka u Poglavlju 23. Izveštaji o sprovođenju Akcionog plana za Poglavlje 23 u velikoj meri koriste podatke iz izveštaja Zaštitnika građana kao pokazatelje napretka. Međutim, to nije slučaj i sa Poglavljem 24. Zaštitnik građana kontroliše zakonitost rada policije, u čijoj nadležnosti su kontrola granica, azil, migracije i položaj stranaca, ali uloga njegovog godišnjeg izveštaja u Akcionom planu za Poglavlje 24 nije dovoljno prepoznata.

Iako Zaštitnik građana ne kontroliše rad Vlade⁵³, on utvrđuje zakonitost postupanja organa izvršne vlasti (uprave) na resornom nivou. U demokratskoj državi, narodni poslanici bi na osnovu izveštaja Zaštitnika građana morali da sprovode kontrolu Vlade u skladu sa svojim ovlašćenjima⁵⁴, a Vlada nadzor nad državnom upravom⁵⁵. U kontekstu evrointegracija, odgovorna vlast bi izveštaj Zaštitnika građana trebalo da koristi za suštinsko unapređenje vladavine prava.

Ukoliko Srbija želi da na odgovoran način obezbedi vladavinu prava kao prioritet u evrointegracijama, potrebno je da unapredi odnos Vlade i parlamenta prema izveštaju Zaštitnika građana. Sa druge strane, donosioci odluka iz EU treba na tome kontinuirano da insistiraju u okviru ocene stanja demokratije i praćenja reformi iz pristupnih Poglavlja 23 i 24.

Preporuke za Narodnu skupštinu:

1. Utvrditi matični odbor za raspravljanje o izveštaju Zaštitnika građana i obezbediti da svi odbori (na čije oblasti rada se izveštaj odnosi) blagovremeno i temeljno raspravljaju o izveštaju.
2. Propisati rok u kome su odbori dužni da plenumu dostave predloge zaključaka i preporuke u vezi sa izveštajem Zaštitnika građana.
3. Obezbediti dovoljno vremena za raspravu o izveštaju Zaštitnika građana u plenumu. Obezbediti da se o izveštajima nezavisnih institucija raspravlja na zasebnim sednicama.
4. Donositi konkretne zaključke koji obavezuju Vladu da izveštava parlament o sprovođenju preporuka Zaštitnika građana i utvrditi način sprovođenja zaključaka. Dostavljati izveštaj Vlade Zaštitniku građana.
5. Postavljati poslanička pitanja na osnovu nalaza iz izveštaja Zaštitnika građana, u cilju kontrole rada Vlade.
6. Propisati strukturu i obavezan sadržaj izveštaja Zaštitnika građana u skladu sa njegovim mandatom i potrebom parlamentarnog vršenja kontrole Vlade.

Preporuke za Vladu:

1. Poštovati član 39. Zakona o Vladi i redovno izveštavati Narodnu skupštinu o sprovođenju preporuka Zaštitnika građana. Uspostaviti sistem praćenja preporuka.
2. Koristiti izveštaj Zaštitnika građana kao pokazatelj sprovođenja Akcionog plana za Poglavlje 24. Obezbediti veće učešće Zaštitnika građana u tom akcionom planu.
3. Organizovati redovne sastanke sa Zaštitnikom građana radi praćenja stanja i unapređenja rada uprave.

Preporuke za Zaštitnika građana:

1. Predstavljati Narodnoj skupštini najvažnije nedostatke uočene u radu organa uprave.
2. U saradnji sa Narodnom skupštinom, standardizovati strukturu i sadržaj godišnjeg izveštaja.
3. Izveštavati predstavništvo EU o izazovima u pogledu saradnje sa organima vlasti.

Endnotes

- 1 Freedom House (2022), [Nations in Transit](#); Transparency International (2022), [CPI 2021 for Eastern Europe and Central Asia: Democratic Hope in the Shadow of Growing Authoritarianism](#); European Forum for Democracy and Solidarity (2022), [Serbia](#).
- 2 Beogradski centar za ljudska prava (2022), [Ljudska prava u Srbiji 2021](#), str. 19-30; Beogradski centar za bezbednosnu politiku (2012-2021), [Dnevnik zarobljene države](#).
- 3 Članom 3. stav 2 Ustava Republike Srbije propisano je da se vladavina prava ostvaruje slobodnim i neposrednim izborima, ustavnim jemstvima ljudskih i manjinskih prava, podelom vlasti, nezavisnom sudskom vlašću i povinovanjem vlasti Ustavu i zakonu, „Službeni glasnik RS“ br. 98/06 i 115/21.
- 4 Evropska komisija (2021), [Izveštaj o napretku za 2021 godinu](#), 19. 10. 2021, stav 1.1.
- 5 Evropska komisija (2022), [Izveštaj o napretku za 2022. godinu](#), 9. 10. 2022, stav. 2.2.1.
- 6 Organi uprave čiju kontrolu vrši Zaštitnik građana nabrojani su u članu 1. Zakona o Zaštitniku građana. „Službeni glasnik RS“ br. 105/2021.
- 7 Član 138. Ustava Republike Srbije.
- 8 UN OHCHR (2022), [Tabelarni prikaz akreditovanih institucija kod GANHRI](#).
- 9 Principi statusa nacionalnih institucija (Pariski principi), Rezolucija 48/134 Generalne skupštine UN, 20. 12. 1993.
- 10 Yucom (2019), [5 godina: Analiza rada Zaštitnika građana Republike Srbije u periodu 2015-2019 godine](#), str. 125; CRTA (2022), [Analiza uloge Narodne skupštine u obezbeđenju poštovanja preporuka nezavisnih institucija](#).
- 11 Evropska komisija (2021), [Izveštaj o napretku za 2021 godinu](#), 19. 10. 2021, str. 31.
- 12 Evropska komisija (2022), [Izveštaj o napretku za 2022. godinu](#), 9. 10. 2022, str. 36.
- 13 Član 15. Zakona o Narodnoj skupštini, „Službeni glasnik RS“ br. 9/10.
- 14 Član 39. Zakona o Zaštitniku građana.
- 15 Čl. 238. i 239. Poslovnika Narodne skupštine, „Službeni glasnik RS“ br. 52/10 i 13/11.
- 16 Zaštitnik građana (2018), [Redovni godišnji izveštaj za 2017. godinu](#), str. 95.
- 17 Zaštitnik građana (2013), [Redovni godišnji izveštaj za 2012. godinu](#), str. 158.
- 18 Zaštitnik građana (2019), [Redovni godišnji izveštaj za 2018. godinu](#), str. 93.
- 19 Evropska komisija (2019), [Izveštaj o napretku za 2019. godinu](#), 29. 5. 2019, str. 11.
- 20 Beogradski centar za ljudska prava (2022), [Ljudska prava u Srbiji 2021](#), str. 204.
- 21 [„Službeni glasnik RS“, br. 60/14](#).
- 22 Zaključak Vlade Republike Srbije br. 05 021-7728/2014.
- 23 Zaštitnik građana (2016), [Redovni godišnji izveštaj za 2015. godinu](#), str. 269.
- 24 Zaštitnik građana (2014), [Redovni godišnji izveštaj za 2013. godinu](#), str. 186.
- 25 Zaštitnik građana (2015), [Redovni godišnji izveštaj za 2014. godinu](#), str. 224.
- 26 Zaštitnik građana (2018), [Redovni godišnji izveštaj za 2017. godinu](#), str. 95.
- 27 Zaštitnik građana (2019), [Redovni godišnji izveštaj za 2018. godinu](#), str. 93.
- 28 Zaštitnik građana (2020), [Redovni godišnji izveštaj za 2019. godinu](#), str. 116; Zaštitnik građana (2021), [Redovni godišnji izveštaj za 2020. godinu](#), str. 110; Zaštitnik građana (2022), [Redovni godišnji izveštaj za 2021. godinu](#), str. 121.

- 29 Danas, [Zaštitniku građana Zoranu Pašaliću uveliko istekao mandat: ko i zašto koči izbor novog ombudsmana?](#), 30. 10. 2022.
- 30 Zapisnik sa 31. sednice Odbora za pravosuđe, državnu upravu i lokalnu samoupravu, održane 23. 12. 2021. godine.
- 31 Zapisnik sa 4. sednice Odbora za ljudska i manjinska prava i ravnopravnost polova, održane 17. 12. 2021. godine.
- 32 Narodna skupština Republike Srbije, Zapisnik sa devete posebne sednice, održane 29. 12. 2021. godine, tačka 3. dnevnog reda. Tadašnji saziv Narodne skupštine bio je praktično jednopartijski jer je, od 250 poslanika, samo njih 8 bilo iz opozicionih stranaka.
- 33 CRTA (2022), [Analiza uloge Narodne skupštine u obezbeđenju poštovanja preporuka nezavisnih institucija](#), str. 7.
- 34 *Ibid.* str. 8.
- 35 Stenografski zapis sa devete posebne sednice Narodne skupštine, 01. br. 06-2/565-21 od 29. 12. 2021. godine.
- 36 *Ibid.*
- 37 Yucom (2019), [5 godina: Analiza rada Zaštitnika građana Republike Srbije u periodu 2015-2019 godine](#), str. 69.
- 38 Podatak iz godišnjih izveštaja Zaštitnika građana.
- 39 Ministarstvo pravde (2020), [Akcioni Plan za poglavlje 23](#), stav 3.1.
- 40 Zaštitnik građana (2022), [Redovni godišnji izveštaj za 2021. godinu](#), str. 130.
- 41 Ministarstvo unutrašnjih poslova (2019), [Akcioni plan za poglavlje 24](#).
- 42 Ministarstvo unutrašnjih poslova (2020), [Akcioni plan za poglavlje 24](#), stav 1.4.9.
- 43 Evropska komisija, [Izveštaj o napretku za 2022. godinu](#), 9. 10. 2022, stav, stav. 2.2.1.
- 44 Koordinaciono telo za sprovođenje Akcionog plana za Poglavlje 23 (2022), Izveštaji 1/2022 i 2/2022, stav 3.2.1.8.
- 45 Koordinaciono telo za sprovođenje Akcionog plana za Poglavlje 23 (2022), Izveštaji 1/2022 i 2/2022, stav 3.2.1.8.
- 46 Članom 39 Zakona o Vladi predviđena je obaveza Vlade da Narodnoj skupštini dostavi izveštaje i podatke koji su joj potrebni radi raspravljanja pitanja o radu Vlade, „Službeni glasnik RS“ br. 55/05, 71/05-ispavka, 101/07, 16/11, 68/12-odluka US, 72/12, 7/14-odluka US, 44/14 i 30/18.
- 47 Član 7. Zakona o Vladi.
- 48 Član 237. stav 2 Poslovnika Narodne skupštine.
- 49 Yucom (2019), [5 godina: Analiza rada Zaštitnika građana Republike Srbije u periodu 2015-2019 godine](#), str. 71.
- 50 Zaštitnik građana (2017), [Redovni godišnji izveštaj za 2016. godinu](#), str. 317.
- 51 CRTA (2022), [Analiza uloge Narodne skupštine u obezbeđenju poštovanja preporuka nezavisnih institucija](#), str. 8.
- 52 Čl. 237-239 Poslovnika Narodne skupštine.
- 53 Zaštitnik građana nije ovlašćen da kontroliše rad Narodne skupštine, Vlade, predsednika Republike, Ustavnog suda i javnih tužilaštva, član 138. stav 2 Ustava Republike Srbije.
- 54 Član 56. Zakona o Narodnoj skupštini.
- 55 Član 8. Zakona o Vladi.

O PROJEKTU

Ova publikacija je napisana u okviru projekta „Osnove u fokusu: evropske integracije izvan akcionih planova“.

Glavni cilj ovog projekta je da suštinski doprinese reformama u oblasti vladavine prava u Srbiji i Crnoj Gori kroz premošćavanje jaza između političkih kriterijuma i vladavine prava u okviru Klastera I u okviru nove metodologije proširenja EU.

Projekat podržava Ambasada Kraljevine Holandije u Beogradu, a sprovodi Beogradski centar za bezbednosnu politiku u partnerstvu sa Beogradskom centrom za ljudska prava, Biroom za društvena istraživanja i Politikon mrežom.

